

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาหลักการแสดงของนางเกศสุริยงแปลง ในละครนอกเรื่อง สุวรรณหงส์ เกี่ยวกับความเป็นมาของการแสดง องค์ประกอบของการแสดง และแบบแผนการรำ ของนางตลาด โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตการแสดงบนเวที วิดีทัศน์ ภาพถ่าย และการฝึกหัดรำด้วยตนเองจากอาจารย์ที่มีประสบการณ์แสดงเป็นนางเกศสุริยงแปลง

ผลการศึกษาพบว่า นางเกศสุริยงแปลงเป็นนางผีเสื้อน้ำหรือนางยักษ์ชั้นต่ำที่มีลักษณะ เป็นนางตลาด ซึ่งแปลงกายเป็นนางเกศสุริยงพระมเหสีของพระสุวรรณหงส์โดยเป็นตัวละครสำคัญ ตอนกุ่มภณฑ์ถวายม้า ที่นิยมเล่นกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

นางเกศสุริยงแปลงเป็นตัวละครที่มีบุคลิก คือ ภายนอกเป็นนางกษัตริย์ที่เสแสร้งแสดง กริยาวาจาให้เรียบร้อยและนุ่มนวลแต่แฝงไว้ด้วยจริตมารยาและท่าทีสะบัดสะบิ้งอย่างนางตลาด ส่วนภายในเป็นนางยักษ์ที่บางครั้งเผยให้เห็นกริยาแท้จริงที่แข็งแกร่งและดุร้าย เมื่อลืมหัดได้ ระมัดระวังตนเองก็แสดงกริยาท่าทางไม่เรียบร้อยแบบนางตลาด นอกจากนี้ยังต้องแทรกท่าที่ตลก ขบขันเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความครื้นเครงให้แก่ผู้ชมตามแบบละครนอก

การรำแบบนางตลาดของนางเกศสุริยงแปลงต้องมีลักษณะสำคัญดังนี้คือ รำกระฉับกระเฉง ว่องไว โดยเคลื่อนไหวอวัยวะทุกส่วน รวมทั้งแสดงสีหน้าและอารมณ์ได้อย่างเต็มที่และเปิดเผย เน้นการกระทบจังหวะด้วยข้อต่อของร่างกายอย่างรวดเร็วและแรง อันได้แก่ หัวเข่า หัวไหล่ ข้อศอก ข้อมือ ข้อเท้า และคอ ให้สอดคล้องกับท่วงทำนองและจังหวะดนตรีที่รุกเร้าหนักแน่น และรวดเร็ว ประกอบกับการร้องที่เน้นการกระแทกเสียงเป็นคำ ๆ ให้เหมาะสมกับบทบาทของนางตลาดที่เป็น นางยักษ์อีกด้วย

การวิจัยบทบาทเฉพาะของตัวละครมีน้อยมาก เป็นการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ การแสดงเป็นอย่างยิ่ง ควรมีการวิจัยในทำนองนี้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่วงการนาฏยศิลป์ต่อไป